

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 25 päivänä toukokuuta 2015

609/2015

Ilmastolaki

Annettu Helsingissä 22 päivänä toukokuuta 2015

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tarkoitus ja tavoitteet

Tämän lain tarkoituksena on:

1) vahvistaa puitteet Suomen ilmastopoliitiikan suunnittelulle ja sen toteutumisen seurannalle;

2) tehostaa ja sovittaa yhteen valtion viranomaisten toimintaa ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja siihen sopeutumiseen tähtäävien toimenpiteiden suunnittelussa ja täytäntönnäkönnön seurannassa;

3) vahvistaa eduskunnan ja yleisön mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa Suomen ilmastopoliitiikan suunnitteluun.

Lain ja sen mukaisen ilmastopoliitiikan suunnittelujärjestelmän tavoitteena on:

1) varmistaa osaltaan Suomea sitovista sopimuksista sekä Euroopan unionin lainsäädännöstä johtuvien kasvihuonekaasujen vähentämistä ja seuranta koskevien velvoitteiden täyttyminen;

2) vähentää ihmisen aiheuttamia kasvihuonekaasupäästöjä ilmakehään, kansallisiin toimiin osaltaan hillitä ilmastonmuutosta ja sopeutua siihen.

2 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään valtion viranomaisten tehtävistä ilmastopoliitiikan suunnitelmien laatimisessa sekä niiden täytäntönnäkönnön varmistamisessa.

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään ilmastonmuutoksen hillitsemisestä tai ilmastonmuutokseen sopeutumisesta, noudatetaan, mitä niistä muussa laissa säädetään.

Päästökauppasektoriin kuuluvista kasvihuonekaasujen päästöistä ja toimista niiden vähentämiseksi säädetään päästökauppalaissa (311/2011), lentoliikenteen päästökaupasta annetussa laissa (34/2010) ja Kioton mekaniismien käytöstä annetussa laissa (109/2007).

3 §

Vaikutukset muuhun suunnitteluun ja päätöksentekoon

Tämän lain nojalla laaditut suunnitelmat on, siten kuin niistä muussa laissa erikseen säädetään, otettava huomioon suunniteltaessa

ja päätettäessä muun lainsäädännön nojalla kasvihuonekaasujen päästöjen vähentämistä, ilmastonmuutoksen hillitsemistä ja ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevista toimista.

4 §

Ilmastonmuutoksen hillitsemistä ja siihen sopeutumista edistävät toimet

Valtion viranomaisen on edistettävä toiminnassaan mahdollisuuksien mukaan tämän lain mukaisten suunnitelmien toteutumista.

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *kasvihuonekaasulla* hiilidioksidia, metaania, typpioksiduulia, fluorihilivetyjä, perfluorihilivetyjä, rikkiheksafluoridia, typpitrifluoridia ja muita ilmakehän luonnollisia ja ihmisen toiminnan aiheuttamia kaasumaisia ainesosia, jotka ottavat vastaan ja lähettävät edelleen infrapunasaäteilyä, siten kuin niistä kulloinkin voimassa olevissa Suomea sitovissa kansainvälisissä velvoitteissa määrätään;

2) *ilmastonmuutoksella* sellaista muutosta ilmastossa, joka aiheutuu maapallon ilmakehän koostumusta suoraan tai välillisesti muutavasta ihmisen toiminnasta ja joka ylittää ilmaston luonnollisen vaihtelun vertailukelpoisten ajanjaksojen kuluessa;

3) *ilmastonmuutoksen hillitsemisellä* ihmisten toiminnasta aiheutuvien kasvihuonekaasupäästöjen syntymisen ja niiden ilmakehään pääsemisen estämistä sekä muuta ilmastonmuutoksen vaikutusten lieventämistä tai poistamista;

4) *ilmastonmuutokseen sopeutumisella* toimia, joilla varaudutaan ja mukaudutaan ilmastonmuutokseen ja sen vaikutuksiin sekä toimia, joiden avulla voidaan hyötyä ilmastonmuutokseen liittyvistä vaikutuksista;

5) *politiikkatoimilla* niitä valtion viranomaisten toimenpiteitä, joilla vaikutetaan kasvihuonekaasupäästöihin ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen;

6) *kansallisella kasvihuonekaasujen in-*

ventaariojärjestelmällä järjestelmästä kasvihuonekaasupäästöjen seuraamiseksi ja niistä raportoimiseksi sekä muista ilmastonmuutosta koskevista tiedoista raportoimiseksi kansallisella ja unionin tasolla sekä päätöksen N:o 280/2004/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 525/2013 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua kansallista inventaariojärjestelmää;

7) *kansallisella politiikkatoimien raportointijärjestelmällä* 6 kohdassa mainitun asetuksen 3 artiklan 15 kohdassa tarkoitettua politiikkojen ja toimien sekä ennusteiden järjestelmää;

8) *päästökauppasektorilla* päästökauppalaain 2—5 §:ssä tarkoitettuja mainitun lain soveltamisalaan kuuluvia päästöjä ja lentoliikenteen päästökaupasta annetun lain 2 §:ssä tarkoitettuja mainitun lain soveltamisalaan kuuluvia päästöjä;

9) *päästökaupan ulkopuolisella sektorilla* jäsenvaltioiden pyrkimyksistä vähentää kasvihuonekaasupäästöjään yhteisön kasvihuonekaasupäästöjen vähentämissitoumusten täyttämiseksi vuoteen 2020 mennessä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen N:o 406/2009/EY 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kasvihuonekaasujen päästöjä.

6 §

Ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmä

Tämän lain mukainen ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmä muodostuu seuraavista osista:

1) pitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma;

2) keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma, joka perustuu 1 kohdassa tarkoitettun suunnitelman arvioihin ja tavoitteisiin;

3) ilmastonmuutoksen kansallinen sopeutumissuunnitelma.

Ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmän tarkoituksena on määrittää kasvihuonekaasujen päästöjen vähentämisen ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen tavoitteet sekä niiden saavuttamiseksi tarvittavat toimet eri hallinnonaloilla siten kuin jäljempänä tarkemmin säädetään.

Ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmän tavoitteena on osaltaan varmistaa, että ihmisen toiminnasta aiheutuvien kasvihuonekaasujen kokonaispäästöt ilmakehään vähentyvät Suomen osalta vuoteen 2050 mennessä vähintään 80 prosenttia verrattuna vuoteen 1990. Jos Suomea sitovaan kansainväliseen sopimukseen tai Euroopan unionin lainsäädäntöön sisältyy edellä mainitusta poikkeava vuoteen 2050 asetettu kasvihuonekaasujen kokonaispäästöjä koskeva vähennystavoite, suunnittelujärjestelmän pitkän aikavälin päästövähennystavoitteen tulee perustua siihen. Ilmastomuutokseen sopeutumisen suunnittelussa tavoitteena on edistää ilmastomuutoksen aiheuttamien riskien hallintaa ja toimialakohtaista sopeutumista ilmastomuutokseen.

Ilmastopolitiikan suunnitelmien laadinnassa tavoitteena on kustannustehokkaalla tavalla pyrkiä sekä hillitsemään ilmastomuutosta että sopeutumaan siihen. Ilmastomuutoksen hillitsemistä ja siihen sopeutumista koskevat tavoitteet ja toimet on asetettava suunnitelmissa tieteellisen tiedon perusteella siten, että otetaan huomioon ilmastomuutoksen eteneminen, sen todennäköiset myönteiset ja kielteiset vaikutukset, siihen liittyvät vaarat ja riskit sekä mahdollisuudet onnettomuuksien estämiseen ja niiden haitallisten vaikutusten rajoittamiseen. Maataloustuotantoon liittyvässä suunnittelussa on varmistettava, että ilmastomuutoksen hillitsemiseen liittyvät toimet suunnitellaan ja toteutetaan niin, etteivät ne vaaranna kotimaista ruuan tuotantoa tai globaalia ruokaturvaa.

Ilmastopolitiikan suunnitelmien laatimisessa on lisäksi otettava huomioon seuraavat seikat:

1) Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista ja Euroopan unionin lainsäädännöstä johtuvat velvoitteet;

2) kansallisessa kasvihuonekaasupäästöjen inventaariojärjestelmässä ja kansallisessa politiikkatoimien raportointijärjestelmässä tuotetut tiedot;

3) ilmastomuutosta koskeva ajantasainen tieteellinen tieto sekä arviot kansainvälisen ja Euroopan unionin ilmastopolitiikan kehityksestä;

4) ympäristölliset, taloudelliset ja sosiaaliset tekijät kestäväen kehityksen periaatteen mukaisesti;

5) kasvihuonekaasujen vähentämistä ja ilmastomuutoksen hillitsemistä sekä ilmastomuutokseen sopeutumista koskevan teknologian taso ja kehitys;

6) muut yhteiskunnan kehityksen kannalta olennaiset tekijät.

7 §

Pitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma

Valtioneuvosto hyväksyy vähintään kerran kymmenessä vuodessa pitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman päästökauppa-sektoriin sekä päästökaupan ulkopuoliseen sektoriin kohdistuvista keskeisistä politiikka-toimista, joilla saavutetaan 6 §:n 3 momentissa tarkoitettujen pitkän aikavälin kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä ja ilmastomuutoksen hillitsemistä ja ilmastomuutokseen sopeutumista koskevat tavoitteet.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, pitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmassa esitetään seuraavat asiat:

1) 6 §:n 3 momentissa tarkoitettuun kasvihuonekaasujen vähennystavoitteeseen perustuvat kasvihuonekaasupäästöjen skenaariot vuoteen 2050 sekä keskeiset toimialakohtaiset etenemisvaihtoehdot pitkän aikavälin päästövähennystavoitteen saavuttamiseksi;

2) kuvauksen ilmastopolitiikan kansainvälisestä ja eurooppalaisesta toimintaympäristöstä ja sen kehitysnäkymistä pitkällä aikavälillä;

3) arvion kasvihuonekaasujen päästöjen vähennysmenetelmien kehitysnäkymistä Suomen näkökulmasta;

4) muut tarpeelliseksi katsotut seikat.

8 §

Ilmastomuutoksen kansallinen sopeutumissuunnitelma

Valtioneuvosto hyväksyy ilmastomuutoksen kansallisen sopeutumissuunnitelman vähintään kerran kymmenessä vuodessa.

Sopeutumissuunnitelma sisältää riski- ja haavoittuvuustarkastelun sekä tarpeen mukaan hallinnonaloittaisia sopeutumista koskevia toimintaohjelmia.

9 §

Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma

Valtioneuvosto hyväksyy kerran vaalikaudessa keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman. Suunnitelmaan sisältyy toimenpideohjelma, jossa esitetään, millä toimilla ihmisen toiminnasta aiheutuvia kasvihuonekaasujen päästöjä vähennetään ja ilmastomuutosta hillitään päästökaupan ulkopuolisella sektorilla, sekä päästökaupparviot kasvihuonekaasujen päästöjen kehityksestä ja politiikkatoimien vaikutuksista siihen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettussa ilmastotoimenpideohjelmassa esitetään seuraavat asiat:

1) kansainvälisistä sopimuksista ja Euroopan unionin lainsäädännöstä johtuvat sitoumukset kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi;

2) nykyiset päästökaupan ulkopuoliseen sektoriin kohdistuvat politiikkatoimet kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi ja arvio niiden vaikuttavuudesta;

3) edellä 7 §:ssä tarkoitettujen pitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman ja tämän momentin 1 kohdassa tarkoitettujen sitoumusten mukaisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi mahdollisesti tarvittavat uudet päästökaupan ulkopuoliseen sektoriin kohdistuvat politiikkatoimet ja arvio niiden vaikuttavuudesta;

4) muut tarpeelliseksi katsotut seikat.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa päästökaupparvioiden esitetään seuraavat asiat:

1) tiedot Suomen kasvihuonekaasujen kokonaispäästöjen kehityksestä vuodesta 1990;

2) tiedot päästökaupasektorin ja päästökaupan ulkopuolisen sektorin päästöjen kehityksestä vuodesta 2005;

3) arvio kasvihuonekaasujen kokonaispäästöjen ja erikseen päästökaupan ulkopuolisen sektorin päästöjen kehityksestä suunnitelman hyväksymistä seuraavien 10—20 vuoden aikana nykyisten politiikkatoimien perusteella;

4) arvio päästökaupan ulkopuolisen sektorin päästöjen kehityksestä suunnitelman hyväksymistä seuraavien 10—20 vuoden aikana

nykyisten ja 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen uusien politiikkatoimien perusteella;

5) muut tarpeelliseksi katsotut seikat.

Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma tulee sovittaa tarvittavilta osin yhteen energia- ja liikennepolitiikan suunnittelun kanssa.

10 §

Ilmastopolitiikan suunnitelmien valmistelu

Edellä 7—9 §:ssä tarkoitettuja ilmastopolitiikan suunnitelmia valmisteltaessa on yleisölle varattava tilaisuus tutustua suunnitelmaluonnokseen sekä esittää siitä mielipiteensä kirjallisesti. Lisäksi keskeisiltä viranomaisilta ja yhteisöiltä sekä 16 §:ssä tarkoitettulta tieteelliseltä asiantuntijaelimeltä on pyydyttävä suunnitelmaluonnoksesta lausunto.

Ilmastopolitiikan suunnitelmien ympäristövaikutusten arvioinnista säädetään viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetussa laissa (200/2005). Suunnitelmien laatimisen yhteydessä myös niiden taloudelliset ja sosiaaliset sekä muut vaikutukset on selvitettävä tarpeellisessa määrin.

11 §

Selonteko eduskunnalle

Valtioneuvosto antaa eduskunnalle selonteon hyväksymästään 7 §:ssä tarkoitettua pitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmasta. Selontekoon sisällytetään tarvittaessa tiedot 8 §:ssä tarkoitettua ilmastomuutoksen kansallisesta sopeutumissuunnitelmasta.

Valtioneuvosto antaa eduskunnalle selonteon hyväksymästään 9 §:ssä tarkoitettua keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmasta.

12 §

Ilmastopolitiikan suunnitelmien toteutumisen seuranta

Valtioneuvoston on seurattava 7—9 §:ssä tarkoitettujen ilmastopolitiikan suunnitelmien

toteutumista riittävästi sen toteamiseksi, saavutetaanko suunnitelmien mukaisilla politiikkatoimilla niissä asetetut ilmastonmuutoksen hillitsemistä ja sopeutumista koskevat tavoitteet. Seurannan perusteella valtioneuvosto päättää tarvittaessa tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavista lisätoimista.

Valtioneuvoston on seurattava 6 §:n 3 momentissa tarkoitetun päästövähennystavoitteen riittävyttä ajantasaisen ilmastonmuutoksen etenemistä koskevan tieteellisen tiedon perusteella sekä sen varmistamiseksi, että tavoite täyttää Suomea sitovien kansainvälisten sopimusten ja Euroopan unionin lainsäädännön mukaiset velvoitteet.

Edellä 7 ja 9 §:ssä tarkoitettujen ilmastopolitiikan suunnitelmiin sisältyvien päästökkehitysarvioiden toteutumista on seurattava kansallisessa kasvihuonekaasujen inventaariojärjestelmässä vuosittain tuotettujen Suomen kasvihuonekaasupäästöjä koskevien tietojen perusteella. Lisäksi suunnitelmien seurannassa on huomioitava kansallisessa politiikkatoimien raportointijärjestelmässä tuotetut tiedot.

Seurannan tuloksista on tiedotettava yleisölle riittävästi.

13 §

Ilmastopolitiikan suunnitelmien muuttaminen

Valtioneuvoston on 12 §:n 1 momentissa tarkoitetun lisätoimia koskevan päätöksen mukaisesti muutettava 7—9 §:ssä tarkoitettuja ilmastopolitiikan suunnitelmia. Suunnitelmien muuttamisessa noudatetaan, mitä 10 §:ssä säädetään suunnitelmien valmistelussa noudatettavasta menettelystä.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, 7—9 §:ssä tarkoitettuja ilmastopolitiikan suunnitelmia voidaan muuttaa myös niiden sisältämissä merkitykseltään vähäisissä tiedoissa ilmenneiden puutteiden johdosta. Tällaisen seikan muuttaminen voidaan suorittaa noudattamatta 10 §:n mukaista menettelyä.

14 §

Ilmastovuosikertomus

Valtioneuvosto toimittaa kalenterivuosit-

tain eduskunnalle tiedot päästökkehityksestä sekä 9 §:ssä tarkoitettuun keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmaan sisältyvien päästövähennystavoitteiden toteutumista ja niiden saavuttamisen edellyttämistä 12 §:n 1 momentissa tarkoitetuista lisätoimista (*ilmastovuosikertomus*).

Valtioneuvosto toimittaa osana ilmastovuosikertomusta edellä 9 §:n 1 momentissa tarkoitettujen politiikkatoimien toteutumista koskevat tiedot eduskunnalle joka toinen vuosi.

Ilmastovuosikertomukseen tulee sisällyttää vähintään kerran vaalikaudessa tarvittavassa laajuudessa arvio 8 §:ssä tarkoitettuun sopeutumissuunnitelmaan sisältyvien sopeutumistoimien riittävydestä ja tehokkuudesta sekä tarvittaessa selostus suunniteltujen sopeutumistoimien toteutumisesta hallinnonalakoh- taisesti.

15 §

Viranomaisten tehtävät

Kukin ministeriö valmistelee hallinnonalaansa koskevan osuuden 7—9 §:ssä tarkoitettuja ilmastopolitiikan suunnitelmista ja toimittaa hallinnonalaansa koskevat tiedot 14 §:n mukaista ilmastovuosikertomusta varten. Ilmastopolitiikan suunnitelmien yhteensovittamisesta ja kokoamisesta vastaa 7 §:ssä tarkoitettu pitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman osalta työ- ja elinkeinoministeriö, 8 §:ssä tarkoitettu ilmastonmuutoksen kansallisen sopeutumissuunnitelman osalta maa- ja metsätalousministeriö ja 9 §:ssä tarkoitettu keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman osalta ympäristöministeriö. Ilmastovuosikertomuksen kokoamisesta vastaa ympäristöministeriö.

Tämän lain mukaisten suunnitelmien täytäntöönpanon ohjaus ja seuranta kuuluvat toimialallaan kullekin ministeriölle.

Kasvihuonekaasujen kansallisen inventaariojärjestelmän vastuuyksikkönä toimii Tilastokeskus.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitetuista viranomaisten tehtävistä.

16 §

Tieteellinen asiantuntijaelin

Valtioneuvosto asettaa tieteellisen ja riippumattoman asiantuntijaelimen ilmastopoliitiikan suunnittelun ja sitä koskevan päätöksenteon tueksi. Asiantuntijaelimen nimi on Suomen ilmastopaneeli ja sen tehtävänä on ilmastopoliitiikan suunnittelua ja seuranta varten koostaa ja eritellä tieteellistä tietoa ilmastonmuutoksen hillitsemisestä ja siihen sopeutumisesta. Asiantuntijaelin voi suorittaa myös muita ilmastonmuutosta koskevan tietopohjan tuottamista koskevia tehtäviä.

Helsingissä 22 päivänä toukokuuta 2015

Asiantuntijaelimessä tulee olla edustus eri tieteenaloilta. Asiantuntijaelimen jäsenet nimitetään määräajaksi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tieteellisen asiantuntijaelimen tehtävistä ja kokoonpanosta.

17 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2015.

Tasavallan Presidentti

SAULI NIINISTÖ

Ympäristöministeri *Sanni Grahn-Laasonen*